

ANALYTICI POČAS ROKA 2023 OČAKÁVAJÚ PRUDKÝ NÁRAST ŠTRUKTURÁLNEHO DEFICITU

Po vlaňajšom historicky najnižšom štrukturálnom deficite na úrovni 0,8 % HDP sa podľa rozpočtovej stratégie SR (Program stability) jeho úroveň tento rok zvýši o 3,5 percentuálneho bodu (Inštitút finančnej politiky).

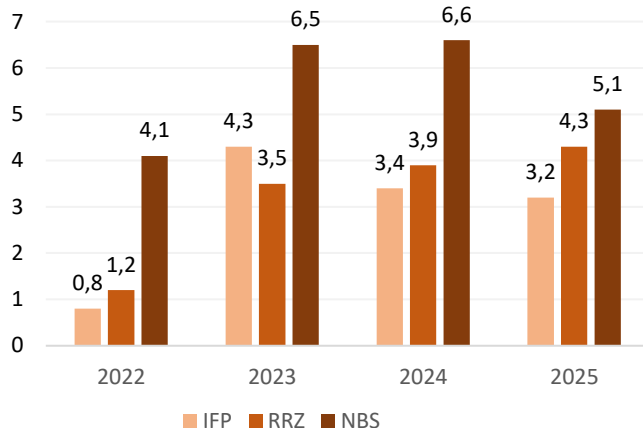
- Najväčší negatívny vplyv na štrukturálne saldo budú mať opatrenia v rodinnej politike (daňový bonus, prídavky na deti, obedy zadarmo, rodičovský bonus) a zvýšenie miezd v zdravotníctve. Hoci sa očakávané hodnoty na rok 2023 naprieč inštitúciami značne líšia, všetky predpovedajú vysoký nárast štrukturálneho deficitu v tomto roku (Graf 1). Rozdiely spôsobuje odlišná metodika klasifikovania jednorazových vplyvov (dočasné opatrenia pri pandémii a vysokých cenách energií).
- Plánovaný nominálny deficit verejnej správy by mal dosiahnuť až 6,3 % HDP v roku 2023 a v nasledujúcich rokoch sa bez konsolidácie bude pohybovať na úrovni okolo 5 %. Verejný dlh by sa mal najbližšie roky udržať pod hranicou 60 % HDP.
- Slovensku hrozí riziko neplnenia podmienok Paktu stability a rastu, ktoré nespĺňa väčšina štátov EÚ. Európska komisia (EK) predložila návrh reformy rozpočtových pravidiel prinášajúci miernejšie sankcie a pružnejší systém postupného znižovania dlhu a deficitu.

CENOVÁ REGULÁCIA NA SLOVENSKU ZABRÁNILA VEĽKÉMU ZDRAŽENIU ELEKTRINY

Podľa najnovších dát Eurostatu stúpili ceny elektriny v domácnostiach na Slovensku v druhej polovici roka 2022 oproti rovnakému obdobiu roka 2021 o 16 %.

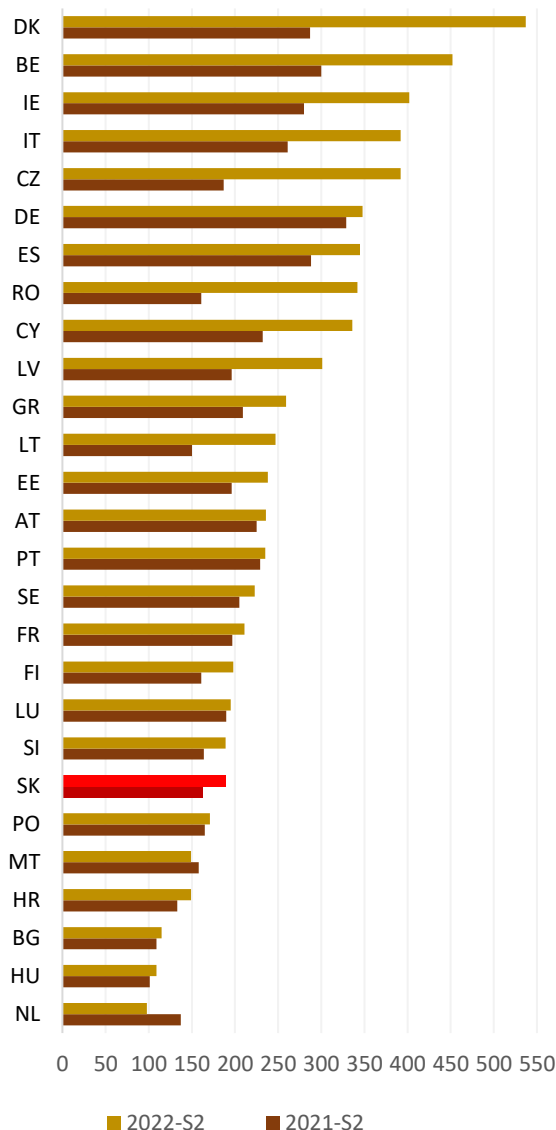
- Elektrina zdražela v celej EÚ s výnimkou Malty (-6 %), kde platí cenová regulácia, a Holandska (-29 %), ktoré podporuje domácnosti dotáciami a daňovými úľavami (Graf 2).
- Naopak, najväčší medziročný nárast zaznamenalo Rumunsko (112 %) a Česko (110 %) v dôsledku deregulovaných a málo konkurenčných trhov. České domácnosti navyše oproti slovenským platili v roku 2022 viac ako dvojnásobné ceny (378 €/MWh oproti 189 €/MWh), pričom české ceny boli 5. najvyššie v EÚ.
- Najviac v EÚ platili za elektrinu domácnosti v Dánsku (537 €/MWh). Slovensko bolo vďaka cenovej regulácii 8. najlacnejšie.

Graf 1: Štrukturálny deficit podľa rôznych inštitúcií (% HDP)

Zdroj: IFP, RRZ, NBS

Graf 2: Porovnanie cien elektriny v rokoch 2021 a 2022 (€/MWh)

Zdroj: Eurostat

ZAMESTNANOSŤ V EÚ JE NAJVYŠŠIA OD ROKU 2009

Miera zamestnanosti v EÚ vo vekovom rozmedzí 20-64 rokov dosiahla 75 %, čo je najvyššia hodnota od začiatku zberu údajov v roku 2009 (Graf 3).

- Vo V4 sú na tom Slovensko a Poľsko rovnako (77 %). Vyššiu zamestnanosť má Maďarsko (80 %) a najvyššiu Česko s 81 % (Graf 3). V celej EÚ má najvyššiu mieru zamestnanosti Holandsko (83 %) a najnižšiu Taliansko (65 %). Eurostat meria zamestnanosť ako podiel pracujúcich osôb v populácii vo veku 20-64 rokov.

EKONOMICKÁ NÁLADA NA SLOVENSKU SA V APRÍLI ZLEPŠILA

Podľa Štatistického úradu SR (ŠÚ SR) sa indikátor ekonomického sentimentu (IES) medzimesačne zlepšil o 8 bodov a dosiahol tak 98,4 bodu, čo je najvyššia úroveň za ostatných 10 mesiacov. Naďalej zaostáva za dlhodobým priemerom o 3,6 bodu.

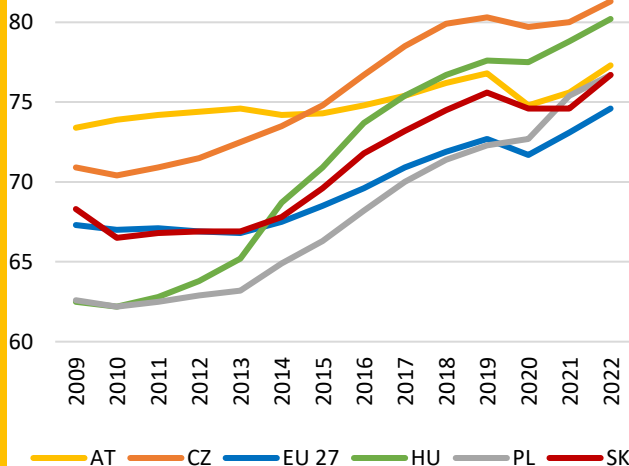
- Atmosféra sa zlepšila u podnikateľov aj u spotrebiteľov.
- Tieto hodnoty sa výrazne líšia od hodnôt mesačného IES, ktoré pre mesiac apríl zverejnila EK. Podľa EK indikátor v apríli medzimesačne klesol a dosiahol iba 91,8 bodov (Graf 4).
- Rozdielne hodnoty spôsobuje postup pri výpočte IES. Okrem spoločných otázok zaraďuje ŠÚ SR do indikátora otázky o očakávanej nezamestnanosti a úsporách domácností, EK zohľadňuje minulé finančnú situáciu domácností a plánované veľké nákupy v najbližších 12 mesiacoch. Rozdiel je aj v sezónnom očistení dát, ktoré si obe inštitúcie robia samostatne.

EÚ SCHVÁLILA ROZŠÍRENIE EMISNÝCH POVOLENIEK NA DOPRAVU A DOMÁCNOSTI

EÚ definitívne schválila reformu a rozšírenie systému obchodovania s emisiami (ETS). Od roku 2027 budú súčasťou ETS aj domácnosti a doprava. Štát energeticky chudobným obyvateľom zvýšené náklady sčasti uhradí.

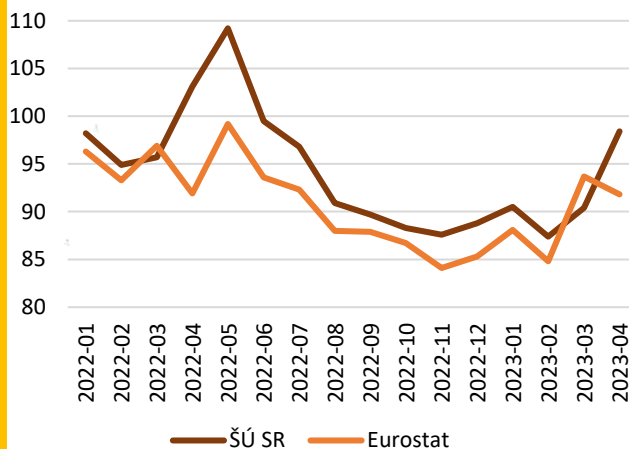
- V roku 2026 by mal začať fungovať Sociálny klimatický fond, v ktorom budú príjmy z obchodovania s emisnými povolenkami vo výške 65 miliárd €. Zvyšných 25 % bude z vnútroštátnych zdrojov. Celkovo by malo byť vo fonde asi 87 miliárd €.
- Europarlament a Rada schválili rozšírenie ETS na cestnú, leteckú a námornú dopravu. Od roku 2026 sa budú rušiť bezplatné emisné povolenky pre priemysel. Emisné povolenky majú byť jedným z najdôležitejších zdrojov financovania zelenej transformácie EÚ, ich cena je momentálne na úrovni zhruba 88 €/t (Graf 5).
- Veľkou zmenou je schválenie takzvaného uhlíkového cla (CBAM). Cieľom je motivovať firmy mimo EÚ, aby vyrábali tovar šetrnejšie k životnému prostrediu a nepresunula sa výroba z EÚ do štátov s menej prísnymi emisnými normami. Uhlíkové clo zahŕňa železo, oceľ, betón, hliník, hnojivá, elektrickú energiu a vodík. Dovozcovia týchto druhov tovarov budú musieť zaplatiť cenový rozdiel medzi cenou uhlíka zaplatenou v štáte výroby a cenou v EÚ.

Graf 3: Vývoj zamestnanosti v EÚ (%)

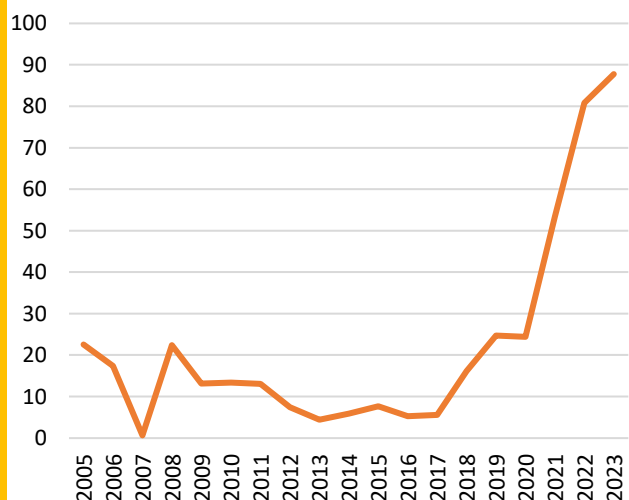
Zdroj: Eurostat

Graf 4: Mesačný indikátor ekonomického sentimentu

Zdroj: ŠÚ SR, EK

Graf 5: Priemerná ročná cena európskych emisných povoleniek (€/t)

Zdroj: European Energy Exchange AG (EEX)